

Bölcsesség és balgaság

Alkalom: vasárnap de.

Dátum: 2026.06.14.

Ige: Mt 25,1-13

¹Akkor hasonló lesz a mennyek országa ahhoz a tíz szűzhöz, akik vették a lámpásukat, és kimentek a vőlegény fogadására. ²Öt közülük balga volt, öt pedig okos. ³A balgák ugyanis amikor magukhoz vették lámpásukat, nem vittek magukkal olajat, ⁴az okosak viszont a lámpásukkal együtt olajat is vittek korsókban. ⁵Mivel pedig a vőlegény késett, mindnyájan elálmosodtak, és elaludtak. ⁶Éjfélkor azután kiáltás hangzott: Íme, a vőlegény! Jöjjetek a fogadására! ⁷Ekkor ezek a szüzek mind felébredtek, és rendbe hozták a lámpásukat. ⁸A balgák így szóltak az okosakhoz: Adjatok nekünk az olajotokból, mert a lámpásunk kialszik. ⁹Az okosak így válaszoltak: Hátha nem lesz elég nekünk is meg nektek is, menjetek inkább a kereskedőkhöz, és vegyetek magatoknak! ¹⁰Amíg azok vásárolni voltak, megjött a vőlegény, és akik készen voltak, bementek vele a menyegzőre. Azután bezárták az ajtót. ¹¹Később megérkezett a többi szűz is, és így szóltak: Uram, uram, nyiss ajtót nekünk! ¹²Ő azonban így válaszolt: Bizony mondom nektek, nem ismerlek titeket. ¹³Vigyázzatok tehát, mert sem a napot, sem az órát nem tudjátok!

T: Péld 14,8 Az okos azért bölcs, mert érti a dolgát, az ostobát pedig rászedi saját bolondsága.

Kedves Testvérek! Egy sorozatot kezdtünk el két héttel ezelőtt. Ebben az igehirdetési sorozatban néhány fontos bibliai fogalommal ismerkedünk mélyebben meg. Első alkalommal a háláról, a hálás életről tanultunk Isten kijelentése alapján. A múlt héten Isten gondviseléséről, gondoskodásáról hallottunk bizonyágtételt. Ma a bölcsességről és a balgaságról szeretnék beszélni az Ige alapján.

Amikor erre a mai igehirdetésre készültem, először még úgy gondoltam, hogy könnyű lesz felsorolni és felidézni a bölcsességre vonatkozó legfontosabb bibliai történeteket. Aztán nagyon hamar rájöttem arra, hogy egyetlen vasárnapi istentiszteleten, egyetlen igehirdetésben lehetetlen minden, a bölcsességre vonatkozó Igét és történetet idézni. Ugyanis a Szentírás telis-tele van ilyen történetekkel és a bölcsességet az ostobasággal szembeállító egy mondatos bölcsességekkel.

Édesapám gépkocsivezető volt, de olyan, aki nagyon jól értett az autók javításához, szereléséhez is. Egy időben dolgozott autószerelőként is. Volt egy kedvenc mondása, amit leginkább akkor mondott el, amikor sikerült megjavítani az elromlott autót. „A szakmát érteni is kell, nemcsak tudni!” És ő bizony értett is hozzá, és jól értette annak minden csínyját-bínyját.

Tulajdonképpen most figyeltem fel arra, hogy ennek a mondásnak megvan a bibliai megfelelője a Példabeszédek könyvében a 14. részben: **Az okos azért bölcs, mert érti a dolgát.** De az Ige a bölcsességgel, a bölcs magatartással gyakran

szembe állítja az ostobaságot, a butaságot. Ez az Ige tehát így folytatódik: **az ostobát pedig rászedi saját bolondsága.**

Elmondhatom, én nagyon szeretem a Bibliának ezeket az egyszerű kijelentéseit. Tömören fogalmazznak és nem szépítik a negatív megjegyzéseket sem. Az Írás egyszerűen fogalmaz, néha nyersen is, de éppen ezért érthető az üzenet: van bölcsesség és van ostobaság; van olyan ember, aki bölcs és értelmes, mint ahogy van olyan ember, aki balga és ostoba.

Lássuk meg azt, hogy posztmodern világunk nem szereti a kemény és határozott kifejezéseket. A hibákat, a bűnöket, az elkövetett ostobaságokat a mai ember egyszerűen nem akarja nevén nevezni. Elkezd szépíteni a hibákat, a bűnöket. Ezzel elkeni a sokszor világos és éles határt a jó és a rossz, az igaz és a bűnös, igazság és hamisság között.

A végén pedig ez a tendencia egyenesen vezet oda, hogy az igazságot és a hamisságot, a jót és a rosszat relativizálja, viszonylagossá teszi. Ráadásul mindig saját magához viszonyítja az ember, hogy mi és ki a jó, mi a bölcs és mi az ostoba dolog. Így végül saját magát mindig felmenti, a másik embert pedig mindig elítéli.

És itt határozottan különbséget kell tenni aközött, hogy valaki tanulatlan, iskolázatlan, de ennek ellenére mégis lehet bölcs. A másik ember pedig tanult és képzett, azonban mégis balga és ostoba. **Tehát a tanultság, a képzettség nem egyenlő a bölcsességgel, mint ahogy a tanulatlanság, a képzetlenség sem egyenlő a butasággal és az ostobasággal!**

De akkor – feszül bennünk a kérdés – **micsoda a bölcsesség?** Mit lehet bölcsességnek nevezni? Erre a kérdésre nagyon könnyen felelhetnék azzal az idézettel, amit szintén a Példabeszédek könyvében olvashatunk: *¹⁰A bölcsesség kezdete az Úrnak félelme, és a Szentnek a megismerése ad értelmet.*

De szeretnék annál bölcsőbb lenni, minthogy ezzel az egyetlen Igével rövidre zárjam ezt a kérdést. Mert a bölcsesség nemcsak annyi, hogy hiszek Istenben. Ez a bölcsesség kezdete, de Isten szerint bölcsnek lenni több ennél. Ez is benne van, sőt a bölcsességhez nélkülözhetetlen az Úrnak félelme, de több ennél. Sőt, még egy hívő ember is nélkülözheti a bölcsességet.

A bölcsességről azt látjuk a Szentírásban, hogy egyszerre vele született képessége az embernek, és az Isten ajándéka, áldása is.

A Bibliában a bölcsesség elsősorban a gyakorlati élethez kapcsolódik. Bölcs az, aki tapasztalt, ügyes, ért a szakmájához, érti azt, amit csinál, ahogy a Péld 14,8-ban is olvastuk: érti a dolgát. Ilyen gyakorlati értelemben beszél a Szentírás sok helyen a mesteremberekről, akik pl. a Szent Sátor különböző részeit elkészítették, az ötvösök, a takácsok, a bőrművesek, stb. De ilyen bölcs építőmesterek voltak a kőfaragók, az ácsok, a favágók, akik a jeruzsálemi templom építésén dolgoztak.

Tehát Izráelben a bölcsesség elsősorban olyan élettapasztalatot jelentett, ami ismerte az élet és a világ törvényszerűségeit. Bölcs ember volt, aki ismerte a természet törvényeit. Így voltak bölcsök a Keletről származó csillagtudósok, akiket „napkeleti bölcsöknek” nevezünk. Hatalmas tudásnak voltak a birtokában, mely által felismerték a „csillagok”, helyesebben a bolygók együttállását. Ugyanakkor –

biztos vagyok benne – hogy az Istentől kapták meg azt a felismerést, hogy ez az égi jelenség egy hatalmas király megszületését jelentette.

Ezért indultak útnak és a fényes csillagot követve jutottak el Jeruzsálembe, ahol a megszületett uralkodót keresték. Végül a közeli Betlehemben találták rá az újszülött Jézusra. Bölcsök voltak akkor is, abban is, hogy hallgattak az álmukban kapott isteni kijelentésre, hogy ne menjenek vissza Heródeshez jelentést tenni. Ezért más úton indultak vissza hazájukba, Mezopotámiába.

A Biblia gyakran hasonlítja az életet úthoz, amelyen végig kell menni. Az élet útján jól csak a bölcs ember tud végigmenni. A balga, az ostoba ember is végig megy valahogy az élet útján, de a végén kárt vall. Az út végén, melyet balgán, esztelenül, bölcsesség nélkül járt végén, be kell majd látnia, hogy hibázott.

A bölcs ember hamar felismeri, ha letér a jó útról, és bölcsessége segítségével vissza is tud térni a helyes útra. A bölcs embernek helyes marad a lelki iránytűje, ami mindig a jóra mutat. És ezzel a mondattal szeretnék visszacsatolni az előbb már idézett Igéhez: a bölcsesség kezdete az Úrnak félelme.

Az előbbi megállapításom ezzel együtt igaz, hogy a lelki iránytű akkor marad pontos, akkor fog mindig a jó felé mutatni, ha a bölcsességem az Úristenben való hitből fakad és táplálkozik.

A bölcs ember ugyanakkor nem dicsekszik a bölcsességével. Sőt, megvan benne az alázat ahhoz, hogy ne is tartsa magát bölcsnek, ahogy a Péld 3-ban olvassuk: *7Ne tartsd bölcsnek önmagadat...*

Olvastam egy történetet az afrikai busman bennszülött törzsről:

A Kalahári elveszett világa című könyvében Laurens van der Post felfedező egy kísérteties pillanatot oszt meg a Kalahári busmanokkal töltött időszakából.

Egyik este feltettek neki egy egyszerű kérdést: "Miért nem hallod a csillagokat?" Nevetett, azt gondolva, hogy vicc. De nem vicceltek.

Amikor rájöttek, hogy valóban nem hallja a csillagok énekét, örömük bánatba fordult. Számukra az éjszakai égbolt hangjai valóságosak voltak – a természet hangjának bensőséges részét képezték. Az, hogy nem hallják, sokkal rosszabbat jelentett, mint a süketség. A kapcsolat hiányát jelentette. A busmanok számára a legnagyobb tragédia nem a hallás elvesztése volt... Hanem a kapcsolat elvesztése az univerzummal.

(Busmanok bölcsessége, Some Amazing Facts – Néhány elképesztő tény)

Ezek a természeti néphez tartozó emberek a maguk egyszerű módján az istenhit nélkülözhetetlenségéről beszéltek. A busmanok bölcsessége az volt, hogy nem akarták elveszteni az univerzummal való kapcsolatukat, hogy hallják a csillagokat – ahogy ők fejezték ki magukat.

Nekünk, akik ismerhetjük a teremtő és mindenható Istent és az értünk megszületett Fiút, Jézust, a bölcsesség a Szentháromság Istenben való hit. Mennyire jó lenne, ha ilyen fontos lenne számunkra is a Szentháromság Istennel való kapcsolat, hogy halljuk az Ő halk és szelíd hangját!

Az Újszövetségben tovább formálódik a bölcsesség fogalma, és egyre jobban megtelik az Istenben való hit tartalmával. Pál apostol beszél arról, hogy az evangélium hirdetése az Úrtól kapott bölcsesség szerint történt. És Krisztus

evangéliumának hirdetése bölcs dolog. Ő hasonló a bölcs építőmesterhez, gyülekezetet alapított, az emberek lelkében krisztusi alapot vetett. Krisztushoz vezette őket.

Ezt írja a korinthusi gyülekezetnek az első levelében: **¹⁰Az Istentől nekem adott kegyelem szerint, mint bölcs építőmester, alapot vetettem, de más épít rá. Vigyázzon azonban mindenki, hogyan épít rá. ¹¹Mert más alapot senki sem vethet a meglevőn kívül, aki Jézus Krisztus.**

Más helyen pedig arról beszél az apostol, hogy az emberek hozzáállása és hite határozza meg azt, hogy Krisztus evangéliumát bölcsességnek vagy bolondságnak tartják: **¹⁸Mert a keresztről szóló beszéd bolondság ugyan azoknak, akik elvesznek, de nekünk, akik üdvözülünk, Istennek ereje.** (1Kor 1,18)

Tulajdonképpen amikor Jézus elmondja a Tíz szűz példázatát, akkor arról beszél, hogy azok, akik felkészülten várták a vőlegényt, akik felkészültek arra, hogy bemennek a lakodalomba, vagyis azok, akik készen várják Jézus visszajövetelét és hiszik azt, hogy ők bemehetnek az örök életre, azok az emberek tekinthetők bölcseknek.

Ellenben azok az emberek, akik nem veszik komolyan azt, hogy vissza fog jönni Krisztus, akik nem készülnek fel az Ő érkezésére, akik nem foglalkoznak azzal, hogy bemenjenek az örök életre, azok is rá fognak jönni, hogy van örök élet és van pokol is, de mire ezt felismerik addigra már elkéstek. Addigra már lekésték az üdvösséget. Ezért őket balgának, ostobának nevezi Jézus.

Azok, akik készületlenek, akik csak a saját kényelmükkel törődnek, akik nem hiszik és nem veszik komolyan Krisztus visszajövetelét, azok számára is eljön a felismerés ideje. Ők is fel fogják ismerni, hogy Jézus a Krisztus, a Megváltó, az Üdvözítő, hogy egyedül Őbenne lehet megváltásunk és bűneink bocsánata. De ez a felismerés már nem adhat nekik sem bűnbocsánatot, sem üdvösséget. Számukra ez a felismerés már „*eső után köpönyeg*”. És ahogy egy másik magyar közmondás mondja: „*késő bánat, eb gondolat*”. A gazdag és Lázár példázata már kifejezetten erről szól.

Testvérek! A bölcsesség nagyon szorosan hozzátartozik a mindennapi élethez. Szükségünk van bölcsességre a mindennapi élethez! Ezt ismerte fel annak idején Salamon, amikor fiatalon Izráel népének királya lett. Ezért imádkozott így uralkodása kezdetén: **⁷Most pedig, Uram, Istenem, apám, Dávid után királlyá tetted a te szolgádat. De én még egészen fiatal vagyok, nem értek a kormányzás-hoz. ... ⁹Adj azért a te szolgádnak engedelmes szívet, hogy tudja kormányozni népedet, különbséget téve a jó és a rossz között. Ki tudná különben kormányozni a te nagy népedet?!**

¹⁰Tetszett az Úrnak, hogy ezt kérte Salamon. (1Kir 3)

Befejezésül ezt az utolsó mondatot szeretném a szívetekre helyezni: az Úrnak az tetszik, amikor bölcsességet és vezetést kérünk tőle. Isten előtt az kedves, ha ismerjük az Ő akaratát és meg is cselekedjük azt. Imádkozzunk és könyörögjünk mi is az Úrhoz bölcsességért, a Szentlélek vezetéséért és a hit ajándékáért és áldásáért! Ámen.

Loment Péter lelkész